

ובהרבי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד...

פניני הלכה

נמצא בעמוד השלישי

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ושם איש ישראל ... זמרי בן סלוא (כמדובר כה. יד)

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א ב'עניני יצחק' אבה"ע סימן ר"ז אות צ"א ד"ה וצריך בזה"ל: אגב, עיין עוד שם (בספר 'הקיצו ורננו') בהרבה מקומות שמזכיר "המשוררים הזקנים". ומזה תבין ותשכיל ההפרש הגדול שבין זמנם לזמנינו, בין דור האבות לדור הבנים. שהמשוררים באולמות כיום הם צעירים שרובם ריקים ומרוקנים, וכוונתם לא לשם שמים רק עבור תשלום המזומנים, ובמה גדולה לעצמם בונים, שלא להיות קשורים לנכבדים ולרבנים. וכמעט אין מי שיאמר להם מה תעשו ומה תפעלו, כי אין בושת-פנים. וצריך להתריע לכל-הפחות נגד הניגונים הפראיים והקצביים שחידשו מקרוב המושכים לפריקת עול, שנלקחו מאומות שפלות, וטומאה וזוהמא בוקעת ומורגשת בהם. וגם מרעישים בעצמה גדולה ביותר, באופן שאפילו אין איש יכול לשמוע אז את דברי רעהו. ופלא שאין כמעט פוצה-פה ומצפץ. ועיין עוד מ"ש בזה בספר לב אבות על בנים [מאת הר"ר משה קאופמן (בני-ברק ה'תשנ"ו) בהסכמת רבנים חשובים] פרק ז' דף פ"ד בהערה. ולעיל הערה ל', והערה מ"ה ד"ה וביררה. והנה אבותינו היו קוראים להם בשם משוררים, ומקומם לצד הרבנים, וכפופים להם. וכל מעשיהם לשם מצוה, חנם אין כסף. מה שאין כן כיום שנקראים הם בשם זמרים (ועיין בתרגום על הפסוק בקהלת (ב', ח') עשיתי לי שרים ושרות, זמריא וזמרייתא, ומ"ש שם בס"ד בנפלאות מתורתך). ויש להם במה בפני עצמם. ועליהם יאות להמליץ מאמר חז"ל בסוטה דף כב: שמעשיהם כמעשה זמרי, ומבקשים שכר כפינחס. ועיין עוד במאמרנו מסלול ודרך דף י"ב, שם התרענו על השירה התימנית המזוייפת בזמנינו. ושוב ראיתי שיצא לאור ספר בשם דור שבךדוד בא, מאת הרב אפרים לופט, בבני-ברק ה'תשס"ג, המיוסד לגדור את הפירצה הגדולה שנעשית על-ידי הניגונים החדשים המכונים חסידיים. עכ"ל.

וב'נפלאות מתורתך' על פס' 'זמרי בן סלוא' (שם) כתב מרן שליט"א בזה"ל: ומכאן חיזוק למה שהמלצנו בעניני יצחק על שלחן ערוך המקוצר אבךהעזר הלכות שבעת ימי המשתה סימן ר"ז אות צ"א ד"ה וצריך, אודות המשוררים בזמנינו, הנקראים זמרים, את מאמר חז"ל בסוטה דף כב: אל תתייראי מן הפרושים וכו' אלא מן הצבועים, שדומים לפרושים. שמעשיהם כמעשה "זמרי", ומבקשים שכר כפינחס יעו"ש. כי זמרי עצמו נקרא על-שם כלי-הזמר [שלקח וניגן קודם שחטא יעו"ש בראשית דבריו. המעתיק]. ואף אותם מהם השרים שירי קודש, מכל-מקום רבים מהם בעוה"ר פיהם טמא ומטונף בזמנים אחרים בשירי עגבים ועיין בדברינו לעיל פרשת בראשית על פסוק כינור ועוגב ד"ה וחומר, ומצויים אצל השוגים בהבל ומתעלסים באהבים, אשר חכמה ודעת עוזבים. שובו בנים שובבים. עכ"ל.

וכבר אמרו חז"ל 'היוצא מן הטמא טמא' ובספרים הנ"ל האריכו שזה משפיע לרעה על השומעים את הזמרים הנ"ל, וכן האריכו שם בעניין הניגונים הרועשים הבאים מאצל אומות העולם (טרנסים בלע"ז וכיו"ב) שהם משפיעים לרעה על נפש האדם ואכמ"ל. וזכורני בעודי בחור בישיבה קטנה שהזמר החרדי הראשון שהכניס את הניגונים הנ"ל לעולם החרדי באיצטלא של שירים קדושים, היה הדבר לפלא בעיני כולם ואף היו מהרבנים שמיחו כנגדו, וע"כ רבים לא אבו לשמעו. אך הדורות הולכים ויורדים והיום הוא מופיע כביכול באישור הרבנים ומוזמן למקומות שהרבנים מכהנים שם פאר, כי כבר נפרצו הגבולות וקשה למצוא זמרים עם נעימות רגועות. ומי שלא משמיע מנגינות אלו אומרים לו 'תתקדם!' ב"מ.

כמו"כ יש השומעים ומשמיעים שירים שונים ומשונים ללא כל תוכן וכגון, מענייני יום הולדת ומסיבה וכיו"ב, וטוענים שאין דברים אסורים בשירים אלו. בר מינן מהא"י דעתא, דכבר אמרו חז"ל דכל מה שאינו מוסיף ביראת שמים גורע, ובפרט שמאז חרבן בית קדשנו ותפארתינו נאסרו השירים א"כ לצורך מצוה ואכמ"ל.

ואחד הדברים הנוראים הגורמים שגם בבתים טובים ושומרים נכנסים הדברים הנ"ל, הם החברה אשר בה **המושך בעמוד השלישי**

יתגרך משפיע בריכה העליונה, האיש היקר במעלה, אשר ידיו רג לו בהרמת קרנה של תורה, ופרט מחזק מסורת אבותינו הנאמנה, ה"ה **מידד שוסף** הי"ו, יאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, בגריאת איתנה ושמחה של תורה מאירה על פנים, וכל זרעו ילכו בדרך אבותינו הקדושים, צדיקים ישרים וגרים

מחידושי רבותינו

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל (במדבר כה, יא)
בפרשת פנחס הוא אומר (במדבר כה, יא), פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל. ואמרו חכמים למה באו לייחסו, אלא שהוא משיב חמה בן משיב חמה, קנאי בן קנאי.

פתרונות לפרשת 'בלק'
אחודה חידה! נגזר על פי האתון לדבר
בין השמשות של ער"ש בראשית
כמובא באבות פ"ה מ" - והיא השלישית
מהעשרה המנויים שם.
הזוכה בהגרלה: מרדכי תאם.
מי בתמונה: הרב סעדיה שאער.
הזוכה בהגרלה: מתניה נהרי.

מעיני הטובה
שינה ממה שנצטווה
והדבר עלה יפה
בין הפותרים נכונה וזוגל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה וזוגל פרס

וצריך לבאר למה חכמים נתעוררו כאן ואמרו למה באו לייחסו, הלא מצינו אפי' נשים צדקניות שייחס אותן, שהיו נשים חכמניות וצדקניות בתכלית הצדק והפסוק מייחסן שמייחס כ"א. ולמשל ותקרבה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחות מנשה בן יוסף, וא"כ למה כאן נתעוררו ואמרו מה ראה הכתוב לייחסו.

אלא מפני שכבר כתוב בפרשה הקודמת בסופה (במדבר כה, ז) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ולמה חזר כאן ושנה פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אלא להודיע לנו שהוא קנאי בן קנאי משיב חמה בן משיב חמה. וידוע מה שאמרו חכמים, לפי שהיו מקצת השבטים מבוזין אותו ואומרים, הראיתם בן פוטי זה שפיטס אבי אמו עגלים לע"ז, יבוא ויהרוג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב לייחסו.

אבל הואיל וייחסו הכתוב ייחס גם כל ישראל, כי כולם שבטים שבטי יה, כולם מיוחסים על שבט אבותיהם, שכן הכתוב אומר (תהילים קבב, ד) ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה', ומפני זה ייחס גם ישראל כולם. ולא עוד אלא שהטיל שמו ביניהם, ה"א בראש וי"ד בסוף וזהו שם יו"ד וה"א. הנה הוא אומר (במדבר כו, ה) לחנוך משפחת החנוכי לפלוא משפחת הפלואי לחצרון משפחת החצרוני הכרמי הנמואלי היכני וכן כולם. לבד מימנה שלא הוצרך לומר הימני, כי ימנה יו"ד בראשה וה"א בסופה.

וחז"ל אמרו שכל הפרשיות וכל התורה כולה נאמר עליהם (תהילים קיא, ח) סמוכים לעד לעולם. ז"א שמה שמתחילה הפרשה הבאה, כבר הוזכר בפרשה הראשונה, וזהו סמוכים לעד לעולם. ולמשל בפרשת בלק ופנחס. הנה בפרשת פנחס הוא אומר (במדבר כה, יא), פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל, וזה קשור לפרשה הקודמת למעשה זמרי.

ויש להוסיף, שאנחנו רואים שלא רק סוף הפרשה של בלק קשורה לפרשת פנחס, אלא גם קודם בפרשת בלק יש קשר לפרשת פנחס. שהרי הוא אומר (במדבר כד, ה) מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל, משבח את ישראל על מידת הצניעות ועל הקדושה והטהרה, כי הצניעות מביאה לידי קדושה וטהרה כידוע. ואח"כ אנחנו רואים שבפרשת פנחס הוא זכר את המנין שהרי הוא מנה את ישראל, ויחד שמו עליהם כמו שאמרנו, שהטיל ה"א בראש וי"ד בסוף, מפני קדושתם וצניעותם.

ויש קושיא שמקשים המקשים ואומרים, הרי הכתוב אומר (במדבר כג, י) מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, ואמרו חכמים (יומא כב, ב) אסור למנות את עם ישראל אפילו לדבר מצווה, שנאמר (הושע ב' א') והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר. והנה אנחנו רואים שהכתוב אומר לספור את בני ישראל, שנאמר (במדבר א, ב) שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם, וכן בפרשת פנחס, הרי הוא אומר (במדבר כו, ב) שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה לבית אבותם כל יוצא צבא בישראל.

אבל התשובה היא, שאסור למנות כל ישראל דהיינו כל הנפשות, אבל מבן עשרים שנה ומעלה, כשהקב"ה מצווה ונותן רשות למנות את ישראל, כמו שהכתוב אומר שאו את ראש עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם, אין זה סותר למה שאמר הכתוב והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר, שהרי מי יודע כמה מליונים היו. שהרי מבן עשרים שנה ומעלה היו בפרשת במדבר דהיינו בתחילה, שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמישים, ובפרשת פנחס שאח"כ, אנחנו רואים שש מאות אלף ואלף שבע מאות ושלושים, כלומר הגברים למעלה מעשרים שנה, חצי מליון ויותר ממספרם בפרשת במדבר. אבל כמה היו עוד אלה הפחותים מבני עשרים, וכמה יש עוד אלה היתרים על בן שישים, כמה יש טף, כמה יש נשים, כמה יש בנות, יתכן שהיו מליונים רבים. ובכן הם לא נמנו כולם, אלא רק מבן עשרים שנה ומעלה, וזה ברשות שהקב"ה אמר למשה רבינו שימנה אותם הוא ואהרן.

ונפרש הכתוב מי מנה עפר יעקב, אנחנו רואים שהכתוב אומר מי מנה עפר יעקב, והתרגום אומר מאן יכול למיני דעדקיא דבית יעקב. אני חושב שהתרגום דורש "עפר" כמו "עפר", שהרי תרגם מי מנה עפר יעקב, מאן יכול למיני דעדקיא דבית יעקב, דהיינו הילדים הקטנים, שהם כמו "עפר האילים". וכנראה שהוא מפרש, מי מנה "עפר" יעקב, דהיינו מי מנה "עפר" יעקב, שזהו הילדים הקטנים. ולפי הפשט מי מנה עפר יעקב, ז"א ישראל שהם כעפר.

ומספר את רובע ישראל, דהיינו שאפילו רובע ישראל, אחד מארבע הדגלים, לא נמנה, דהיינו שאפילו חלק מארבעה דגלים

לעילוי נשמת סעדיה בן מנצור ז"ל, רפאל בן סעדיה ז"ל,
עודד בן צדוק ז"ל, משה בן סעדיה ז"ל, רדה בת עווד ע"ה,
תנצב"ה

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לא נמנו. ויש עוד דרשות ופרושים רבים על רובע ישראל. יש מפרשים את רובע ישראל, המקום שרובצים ישראל, דהיינו מקום משכן ישראל.

ויש פירושים רבים, וכמה דרשות דרשו חכמים ז"ל על זה, עד שאמרו שבלעם אמר, אהה מי שהוא קדוש ומשרתו קדושים יסתכל בדבר זה. שחכמים דרשו ופרשו במדרש וגם בתלמוד (נדה לא, א), אמרו ומספר את רובע ישראל, שהקב"ה יושב וסופר רביעיותיהן של ישראל, מתי תבא טיפה שהצדיק יוצא ממנה. אמר בלעם הרשע, מי שהוא קדוש ומשרתו קדושים יסתכל בדבר זה. ועל דבר זה נסמאת עינו של בלעם הרשע, והיה שתום העין, דהיינו פתוח העין, הרי שהעין השניה סתומה שהיא עורת. ובכך בלעם הרשע הוא הוכרח ממש לברך את ישראל, והוכרח להודות במעלותיהם של ישראל, על צניעותן ועל קדושתם. ולפיכך הכתוב אומר מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, משבח ישראל על הצניעות, וכן בפרשת פנחס, נמנו ישראל כולם על שמות אבותיהן לבית אבותם, שנאמר שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבין עשרים שנה ומעלה. וזהו שאמר הכתוב (תהלים קכב, ד') ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם ה', שכיון צנועים וקדושים, הרי הם שבטי יה, ששמו של הקב"ה התייחד עליהם, וכמו שאמרנו שהטיל בשמותם ה"א בראש וי"ד בסוף.

(דברות תורה' למהר"י אלשיך זצ"ל עמ' ר"ב)

מהליכות אבותינו

מפקחים על המלמדים

רבנים מנהיגי הקהילות היו מפקחים על כל נושאי הדת בישוביהם וגם על המלמדים את התשב"ר. עלה על כולם הראב"ד לתימן מהר"ר יחיא יצחק הלוי זצ"ל אשר היה בעצמו מכתת רגליו לראות כיצד נעשים הדברים, וכך מובא עליו בספר 'איש ימיני' ח"ג דף ר"ח בזה"ל: גם הנוהג שקבע לעצמו רבינו יח"ה, לבקר אישית בתוקף תפקידו את מלמדי התינוקות, ולא על ידי נציגים מטעמו, תרמו לא רק להתרשמותו האישית והבלתי אמצעית מהנעשה בחדרי הלימוד, אלא גם לסיפוק רב ולהרמת קרנם של המלמדים שזכו לביקורו.

מרי אלקהלאני – זה שמו של אחד ממלמדי התינוקות, עסוק היה אותה שעה בשינון פרשת השבוע לתלמידיו, כשהגיע רבינו מלווה בשני אנשים עמו לביקור פתע והתייצבו בפתח חדר המלמד, כשהם ממתינים לסימן ממרי אלקהלאני שאפשר להכנס.

המרי המופתע ונרגש מאד הזמין את רבינו ומלוויו להכנס, כשהוא רומז לתלמידיו לכבד את הבאים בקימה. לאחר התעניינות ומספר שאלות את המרי על סדרי הלימודים ושאר צרכי החדר, ומבחן קצר של התלמידים, עזבו האורחים את המקום.

הביקור של הרב הראשי שהתפנה מעיסוקיו המרובים כדי לעמוד על מצב חינוך הילדים, הותיר רושם עז על התלמידים, והעלה את קרנו של המרי, שבכל הזדמנות הזכיר בפני התלמידים בסיפוק את חשיבות הביקור של רבינו, ביקור שהשיג מטרה כפולה – גם בקורת וגם עידוד ותמיכה במלמדי התינוקות. עכ"ל.

בנתיבי החינוך

המשך מהעמוד הראשון נמצאים הילדים, ודי בתלמיד/ה אחד שיש במחיצתו דברים אלו, מעביר הוא זאת בגאווה לאחרים ה"י.

נוסף לזאת, יש רבנים מפורסמים וידועים שלא רק שאינם מוחים בזמרים אלו, אלא אף מכבדים אותם, והם מיתממים ומצדיקים מעשיהם בטענה, שגדול השלום וגם עי"ז הם מקרבים אותם וכך יעשו תשובה. והאמת שתשובתם בצד, דאדרבה כאשר אינם מוחים בהם הם [הזמרים] מרגישים שהם בסדר שהנה אפילו הרבנים שומעים אותי! ופוק חזי שעוד לא ראינו זמרים שחזרו בתשובה אודות הקירוב של אותם רבנים, ואף אם תמצא אחד מהם שכביכול עשה תשובה בזכותם, הוא רחוק מאוד מאוד ממה שצריך באמת להיות, ואילו הוא עצמו [הזמר] מרגיש בעיניו שהוא צדיק גדול, שהרי פרסמוהו לעיני כל והרבנים מכבדים אותו מאוד.

ולכן לפחות יעשה כל איש ואשה בביתם, למחות בגאווה בהולכים בדרכים אלו, ויראה סלידה ודחיה מזמרים ומניגונים אלו, ולא יתן שבביתו ישמעו מהם ח"ו, ויבדוק ויפשפש בחכמה ובתבונה בכלי ילדיו ודי לחכימא ברמיזא. ובמקום שטומאה נמצאת קדושה מרוחקת. ויה"ר שנזכה כולם לעשות רצונו כרצונו אכ"ר.

פניני הלכה

מדיני תענית ציבור

'מועדי השם' ה' תעניות עמ' ה' תשובות למרן הגר"י רצאבי שליט"א
מסטיק – אסור ללעוס מסטיק בתענית ציבור (וכן בתענית יחיד). כיון שהטעם נכנס לגרונו והוא כאכילה ממש. אלא שדבר זה אינו ראוי כל ימות השנה, זולת למי שצריך לכך, כגון הרוצה להיגמל מעישון סיגריות.

חינוך הקטנים – קטנים כל עוד שלא הגיעו לגיל י"ג לבן, וי"ב לבת, פטורים מתענית ואין חובה להרגילם מדין חינוך. ואפי' בתענית שעות אין חייבים ואפי' בתשעה באב, לפי שיתבטלו צומות אלו לעתיד ואנו מצפים לישועה וגאולה ולא נצטרך לצום, אבל ביוה"כ מרגילין אותו תענית שעות לפי שלא יתבטל לעתיד.

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
 דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
 יפה בת יחיא נהרי ע"ה, שושנה בת יחיא ראיבי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב סעדיה בן שלום מגער זצ"ל נולד ביישוב 'עיריב'. חסיד גדול וירא שמים. עלה ארצה בעליה הגדולה והתיישב במגדיל. נפטר שם בשנת התשנ"ה. תנצב"ה.

לרפואת סעדיה עדי בן שלום צובירי בשכחע"י

תפארת בנים

תלמידי כיתות א-ד' יצאו לטיול שנתי לתפילה בקבר רבן גמליאל ולשייט באשדוד, ולפארק אשדות ים. שבו בשלום מותשים ועייפים אך מאוד מאוד מרוצים...

וכמובן לא שכחו להודות למנהל המסור המשקיע בהם חשיבה מעבר לרגיל

התודה...

ו הברכה...

לאיש היקר במעלה, צנוע ונחבא, דואג מאוד לת"ת בחפץ לב ובשמחה, עושה ושוב עושה ללא כל טובת הנאה, ידידנו אהוב למקום ואהוב לבריות הי"ה גלעד אגרהם יצ"ו יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבו לטובה, ויאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, בבריאות איתנה ונהורא מעליא דשנים ורעננים. ויראה כל זרעו צדיקים וישרים, ממזכי הרבים, אנ"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: e0504150896@gmail.com

לרפואת ולזוג הגון הרה"ג יחיאל בן יוסף גרפי בשכחע"י

בדרכיהם אתהלק...

עינים צופיות

זקינתו של אבי נישאה בצעירותה לתלמיד חכם ממשפחת צעדי. תלמיד חכם אחר בשם רבי דוד עמר, נשא אשה גם הוא באותה עת. אך שני הזוגות לא זכו בזרע של קיימא. בחלוף זמן וזמנים, עלו שניהם לצנעא, פנו אל רבינו יחיא יצחק הלוי ראב"ד תימן, ושחו בפניו את צרתם. לבן משפחת צעדי אמר רבינו יחיא, כי מן השמים נגזר עליו שלא יזכה לבנים. ואלו בפני רבי דוד עמר תיאר את חצר ביתו, ובאר לו היכן טמון קמיע של כישוף המונע בעדו פרי בטן.

בשובם לעירם, עשו ככל אשר ציוס איש האלהים. בן משפחת צעדי גירש את אשתו, והיא נישאה לאחר מכן לזקינו של אבי, רבי שלימאן נחמיה שרארה, תלמיד חכם גדול, שעמד בקשרים הדוקים עם רבינו יחיא. ואלו רבי דוד עמר, נדהם לגלות כי בדיוק במקום שציין רבינו יחיא, נמצא הקמיע שמנו עד עתה זרע של קיימא. את זאת ראה רבינו יחיא ממקום מושבו בצנעא הרחוקה. עד כאן צופיות עיני הקדושות! מלמל רבי דוד עמר בפליאה.

(איש ימיני ח"ג עמ' רכ"ז)

לזש"ק יובל בן דוד ורות בת זכריה

לזש"ק שלום בן יעקב ומירב טליה בת מנשה